

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS ANTIKORUPCINIO VERTINIMO
IŠVADOS (2023-02-06 NR. 4-01-945)
ĮGYVENDINIMO PAŽYMA**

<i>STT pastabos ir pasiūlymai¹</i>		<i>Informacija apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą²</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas³</i>
Kritinės antikorupcinės pastabos ir pasiūlymai	-	-	-
Kitos antikorupcinės pastabos ir pasiūlymai	2.1. Siūlomu teisiniu reglamentavimu centriniam mokesčių administratoriui būtų suteikta neribota diskrecija nustatyti, kada Valstybinė mokesčių inspekcija gali perduoti priverstinį išieškojimą antstoliams anksčiau nei įstatymuose nustatomas terminas. Pagal numatomus pakeitimus, jeigu per šešis mėnesius nuo baudų už administracinius nusižengimus, ekonominių sankcijų, baudų už nusikalstamas veikas, kitų baudų ar teismų priteistų sumų priverstinio išieškojimo pradžios Valstybinė mokesčių inspekcija neišieško visos išieškotinos sumos, tolesnį priverstinį išieškojimą vykdo antstolis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodeksas) nustatyta tvarka. Siūlomais pakeitimais taip pat planuojama įtvirtinti nuostatą, kad Centrinio mokesčių administratoriaus nustatytais atvejais ir tvarka Valstybinė mokesčių	Atsižvelgta Siekiant priverstinio išieškojimo proceso skaidrumo MAĮ projekte numatyti esminiai kriterijai, kada VMI perduoda vykdymą antstoliams anksčiau nei po šešių mėnesių arba neperduoda išviso. Patikslinto projekto TAIS reg. Nr. 23-21(2).	Įgyvendinta

¹ Pildo subjektas, kuriam adresuota STT antikorupcinio vertinimo išvada.

² Pildo subjektas, kuriam adresuota STT antikorupcinio vertinimo išvada.

³ Pildo STT.

	inspekcija gali perduoti priverstinį išieškojimą antstoliams ir anksčiau nei per šešis mėnesius nuo priverstinio išieškojimo pradžios. Pažymėtina, kad įstatyminiu lygmeniu nėra detalizuojama (ar bent įtvirtinami esminiai kriterijai), kokios galimos ankstesnio priverstinio išieškojimo perdavimo antstoliams priežastys. Aiškinamajam rašte taip pat neatskleidžiama, ko siekiama šiomis nuostatomis. Todėl, manytina, kad siūlomu reglamentavimu centriniam mokesčių administratoriui būtų suteikta neribota diskrecija nustatyti, kada Valstybinė mokesčių inspekcija gali perduoti priverstinį išieškojimą antstoliams ir anksčiau nei per šešis mėnesius nuo priverstinio išieškojimo pradžios. Antikorupciniu požiūriu tai laikytina korupcijos riziką didinančiu veiksmu, nes minėta diskrecija gali būti naudojama neskaidriai ir selektyviai. Siekdami priverstinio išieškojimo proceso skaidrumo siūlome tikslinti ir detalizuoti nuostatas dėl ankstesnio priverstinio išieškojimo perdavimo antstoliams procedūros.		
	<i>2.2. Numatoma Mokesčių administratoriaus teisė atidėti ir (arba) išdėstyti ekonominių sankcijų, baudų (išskyrus baudų už nusikalstamas veikas), teismų priteistų sumų sumokėjimo terminą gali sąlygoti sankcijų paskirties neįgyvendinimą.</i> Priėmus planuojamus pakeitimus, Mokesčių administratorius ekonominių sankcijų, baudų (išskyrus baudų už nusikalstamas veikas), teismų priteistų sumų sumokėjimo terminą galės atidėti ir (arba) išdėstyti (esamas reglamentavimas nustato tokią galimybę Administracinių nusižengimų kodekso baudų atžvilgiu). Atkreipiame dėmesį, kad esamas teisinis reglamentavimas nustato pareigą prieš skiriant baudą už administracinį nusižengimą, ekonominę sankciją, kitą baudą ar teismui	Atsižvelgta iš dalies Numatyta, kad naujai VMI perimamoms administruoti nemokestinėms prievolėms (t. y. ekonominėms piniginėms sankcijoms, procesinėms baudoms, teismų priteistoms sumoms, baudoms už nusikalstamas veikas) MAĮ reglamentuotas atidėjimo ir išdėstymo institutas nebus taikomas. Patikslinto projekto TAIS reg. Nr. 23-21(2). Dėl baudų už administracinius nusižengimus, mūsų nuomone, teisės aktuose nustatyti saugikliai leidžia užtikrinti, kad baudų sumokėjimo terminas nebūtų išdėstomas nepagrįstai. Pirma, tai sąlyga, kad išdėstyti	Igyvendinta

priteisiant kitas sumas įvertinti atsakomybę sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes, teisės pažeidimą padariusio asmens asmenybę, bei šio asmens prašymus dėl sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo. Šios pareigos įgyvendinimas užtikrina tai, kad bus parinkta geriausiai sankcijos paskirtį įgyvendinanti mokėtina pinigų suma. Tuo tarpu Mokesčių administratoriui suteikus teisę sumokėjimo terminą atidėti ir (arba) išdėstyti, gali atsirasti atvejų, kai sankcijų paskirtis nebus pasiekta, o tai, pavyzdžiui, gali sąlygoti, kad teisės pažeidimo kontekste nepagrįstai atidėtas ar išdėstytas mokėtinų sumų mokėjimas pažeistų baudmės neišvengiamumo principą. Antikorupciniu požiūriu tokios situacijos būtų nepriimtinos, kadangi tik savalaikė ir pažeidimą atitinkanti sankcija turi didžiausią prevencinį potencialą, o galimybė sumažinti sankcijos neigiamas pasekmes gali skatinti neteisėtais būdais daryti įtaką sprendimams dėl sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo. Taip pat pažymėtina, kad siūlomas teisinis reglamentavimas nenustato saugiklių, kad sankciją skiriančio subjekto vieną kartą atidėtas ar išdėstytas sumokėjimo terminas, po to, kai asmuo neįvykdo prievolės sumokėti, nebūtų dar kartą atidėtas ir (arba) išdėstytas Mokesčių administratoriaus sprendimu. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome detalizuoti sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo sąlygas,	sumokėjimo terminą galima tik įvertinus asmens materialinę padėtį ir kitas svarbias aplinkybes⁴. Antra, nustatytas bendras maksimalus išdėstymo terminas – 2 metai ANK 675 straipsnyje, taip pat MAĮ projekto (TAIS reg. Nr. 23-21(2) 6 straipsnio 2 dalyje siūloma įstatymu įtvirtinti maksimalų 2 metų baudų išdėstymo terminą (šiuo metu jis nustatytas poįstatyminiu teisės aktu⁵). Mūsų nuomone, būtų tikslinga palikti galimybę baudas išdėstyti ne tik administracinės bylos nagrinėjimo metu, bet ir po nutarimo skirti baudą priėmimo, t. y. MAĮ nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad asmens, kuriam paskirta bauda, materialinė padėtis ir kitos aplinkybės gali pasikeisti (pvz., asmuo gali netekti darbo, pajamų, susirgti ir pan., jau po nutarimo skirti baudą priėmimo). Be to, tokios „švelnios“ administravimo priemonės kaip priminimai, sumokėjimo išdėstymas, skatina geranorišką baudų sumokėjimą ir mažina atvejus, kai asmuo, siekdamas išvengti priverstinio baudos išieškojimo, pasirenka nelegalų darbą arba kitą „šešėlį“.	

⁴ ANK 675 straipsnis, MAĮ 14 straipsnio 7 dalis, kurioje numatyta, kad baudų administravimui *mutatis mutandis* taikoma MAĮ 88 straipsnio 2 dalis (finansinės būklės vertinimas). MAĮ 88 straipsnio 2 dalis. Sprendimas atidėti mokestinės nepriemokos mokėjimą ar jį išdėstyti gali būti priimtas tik nustačius, kad nedelsiant ją sumokėjus mokesčių mokėtojo finansinė būklė taptų kritine arba mokesčių mokėtojas turėtų didelių sunkumų vykdydamas kitus savo finansinius įsipareigojimus, tačiau šios mokestinės nepriemokos mokėjimo atidėjimas ar išdėstymas suteiktų jam galimybę stabilizuoti savo finansinę būklę ir sumokėti mokestinę nepriemoką vėliau

⁵ 1) LR finansų ministro 1998 m. lapkričio 17 d. įsakymas Nr. 268 „Dėl Mokestinės nepriemokos atidėjimo arba išdėstymo taisyklių patvirtinimo“

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.67243/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=78445b66-8a1b-4e6f-a88c-222e8fe21c30>

be kita ko, nustatant sąlygą, kad sankciją skiriančio subjekto jau vieną kartą atidėtas ar išdėstytas sumokėjimo terminas, po to, kai asmuo neįvykdo prievolės sumokėti, negali būti dar kartą atidėtas ir (arba) išdėstytas Mokesčių administratoriaus sprendimu.	Kartu informuojame, kad siekiant įvertinti numatomo teisinio reguliavimo įgyvendinimo rezultatus bei teisinio reglamentavimo ir praktinio taikymo problematiką, MAĮ projekte numatyta, kad bus atliktas <i>ex-post</i> poveikio vertinimas, kurį atliks Finansų ministerija (kartu su VMI).	
2.2.1. Pažymėtina, kad aukščiau išdėstyti rizikos dėl galimo sankcijos paskirties nepasiekimo ir dvigubo sumokėjimo termino atidėjimo ir (arba) išdėstymo yra aktualūs ir esamam teisiniam reglamentavimui, pagal kurį Mokesčių administratorius turi teisę atidėti ir (arba) išdėstyti baudų už administracinius nusižengimus sumokėjimo terminą. Todėl siūlome inicijuoti esamo reglamentavimo pakeitimus, kad Mokesčių administratorius negalėtų atidėti ir (arba) išdėstyti Administracinių nusižengimų kodekso baudų sumokėjimo termino.	Dėl baudų už administracinius nusižengimus, mūsų nuomone, teisės aktuose nustatyti saugikliai leidžia užtikrinti, kad baudų sumokėjimo terminas nebūtų išdėstomas nepagrįstai. Pirma, tai sąlyga, kad išdėstyti sumokėjimo terminą galima tik įvertinus asmens materialinę padėtį ir kitas svarbias aplinkybes⁶. Antra, nustatytas bendras maksimalus išdėstymo terminas – 2 metai ANK 675 straipsnyje, taip pat MAĮ projekto (TAIS reg. Nr. 23-21(2) 6 straipsnio 2 dalyje siūloma įstatymu įtvirtinti maksimalų 2 metų baudų išdėstymo terminą (šiuo metu jis nustatytas poįstatyminiu teisės aktu⁷). Mūsų nuomone, būtų tikslinga palikti galimybę baudas išdėstyti ne tik administracinės bylos nagrinėjimo metu, bet ir po nutarimo skirti	Neįgyvendinta

⁶ ANK 675 straipsnis, MAĮ 14 straipsnio 7 dalis, kurioje numatyta, kad baudų administravimui *mutatis mutandis* taikoma MAĮ 88 straipsnio 2 dalis (finansinės būklės vertinimas). MAĮ 88 straipsnio 2 dalis. Sprendimas atidėti mokestinės nepriemokos mokėjimą ar jį išdėstyti gali būti priimtas tik nustačius, kad nedelsiant ją sumokėjus mokesčių mokėtojo finansinė būklė taptų kritine arba mokesčių mokėtojas turėtų didelių sunkumų vykdydamas kitus savo finansinius įsipareigojimus, tačiau šios mokestinės nepriemokos mokėjimo atidėjimas ar išdėstymas suteiktų jam galimybę stabilizuoti savo finansinę būklę ir sumokėti mokestinę nepriemoką vėliau

⁷ 1) LR finansų ministro 1998 m. lapkričio 17 d. įsakymas Nr. 268 „Dėl Mokestinės nepriemokos atidėjimo arba išdėstymo taisyklių patvirtinimo“

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.67243/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=78445b66-8a1b-4e6f-a88c-222e8fe21c30>

	baudą priėmimo, t. y. MAĮ nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad asmens, kuriam paskirta bauda, materialinė padėtis ir kitos aplinkybės gali pasikeisti (pvz., asmuo gali netekti darbo, pajamų, susirgti ir pan., jau po nutarimo skirti baudą priėmimo). Be to, tokios „švelnios“ administravimo priemonės kaip priminimai, sumokėjimo išdėstymas, skatina geranorišką baudų sumokėjimą ir mažina atvejus, kai asmuo, siekdamas išvengti priverstinio baudos išieškojimo, pasirenka nelegalų darbą arba kitą „šešėlį“. Kartu informuojame, kad siekiant įvertinti numatomo teisinio reguliavimo įgyvendinimo rezultatus bei teisinio reglamentavimo ir praktinio taikymo problematiką, MAĮ projekte numatyta, kad bus atliktas <i>ex-post</i> poveikio vertinimas, kurį atliks Finansų ministerija (kartu su VMI).	
2.3. <i>Dėl siūlomo visiško raginimo mokestinę prievolę įvykdyti geruoju instituto atsisakymo gali padaugėti atvejų, kai asmenų nepasiekia informacija apie pradedamą priverstinio išieškojimo procesą.</i> MAĮ projekto 7 straipsniu siūloma pripažinti netekusiu galios Mokesčių administravimo įstatymo 89 straipsnį, kuris nustato raginimo mokestinę prievolę įvykdyti geruoju institutą. Susipažinę su aiškinamajame rašte išdėstytais pakeitimo motyvais, manome, kad motyvai yra aktualūs tik baudų už administracinius nusižengimus, ekonominių sankcijų, baudų už nusikalstamas veikas, kitų baudų, teismų priteistų	Atsižvelgta Atsisakyta MAĮ pakeitimų dėl raginimo instituto naikinimo.	Įgyvendinta

	sumų išieškojimui, nes nutarimuose, teismo sprendimuose, nuosprendžiuose ar nutartyse yra aiškiai nurodomi paskirtų sankcijų įvykdymo terminai. Tuo tarpu mokestinių nepriemokų atveju raginimo mokestinę prievolę įvykdyti geruoju instituto atsisakymas didintų riziką, kad mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo procesas prasidės mokesčių mokėtojai nežinant apie mokestinę nepriemoką. Atsižvelgiant į tai, kad vienos iš teisinių santykių šalies nepakankamas informuotumas gali paskatinti neoficialių ryšių ir įtakos priimamiems sprendimams paiešką, laikytina, kad aptariamas pakeitimas padidintų korupcijos rizikos pasireiškimo tikimybę. Todėl siūlome atsisakyti minėto pakeitimo ir nustatyti, kad raginimas mokestinę prievolę įvykdyti geruoju nesiunčiamas tik tuomet, kai inicijuojamas Administracinių nusižengimų kodekso baudų, ekonominių sankcijų, baudų už nusikalstamas veikas, kitų baudų bei teismų priteistų sumų išieškojimas.		
Kitos pastabos ir pasiūlymai	Nepateikta		
